

Årbok 2019 - tilleggsstoff

s 53: Galeasen Debora – reiarlaget frå Solberg.

Yngve Nedrebø har skrivne meir om Debora i Arkivposten. (Statsarkivenes eige interne magasin.)

«Det var to galeaser med navnet Debora i Bergensområdet i 1879. De to skutene var nesten nøyaktig like store (henholdsvis 76 og 77 fot lange), og de seilte inn og ut av Bergen om hverandre. Den eldste var bygd i Rosendal i 1872, og hadde en tonnasje på 88,16 tonn. Den andre var bygd i Fjelberg i 1878, med tonnasje først på 81 tonn, men etter ombygging våren 1879 er den registrert som 90 tonn.

Den yngste Debora blei brukt av emigrantar som for til Sør-Afrika, og skuta kom aldri heim til Norge igjen. Dette er ei anna historie, som er spennande nok, ho er mykje omtala på nettet.

Yngve Nedrebø fortel vidare i arkivposten om «vår Debora» - vi gjengir eit utdrag: :

Debora (1872) ble det i 1875 laget maleri av. I 1875 stod denne skuta under kommando av skipper L. T. Handeland, men den ble kort etter overtatt av Per Dyrdal, og det er han står som eier i Veritas' lister fra 1879. Han var eier fram til Johannes Vangsnæs kjøpte i 1884.»

«13. juni 1881 mønstret "Debora" mannskap i Bergen for en tur til Sverige under kommando av skipper Nils Martin Reime (1826-1915), og 4. august samme år retumerte hun til Bergen med en last hamp. Flere turer med "Debora" gjorde ikke skipper Reime.

Tinglyste overdragelsesdokumenter finner vi ikke, men vi vet at jekteskipperen Peder Olsen Dyrdal (fd. 1839), "trettede-Per" fra Aurland, hadde overtatt "Debora" og satt den inn i transport av fisk i Nord-Norge før 1884.

Asbjørn Vangsnæs (fra Vik historielag) har i "Pridlao" i 1997 fortalt om batene til familien Vangsnæs i Fresvik, og der gir han beretningen om "Debora" for årene fra 1884 til 1902. Johannes N. Vangsnæs (1854-1913) kjøpte "Debora" i Henningsvær 13. februar 1884 av P. O. Dyrdal. Johannes Vangsnæs brukte henne til fiskehandel og frakt. Galeasen var rimelig stor og kunne taste rundt 160 tonn. Ombord var det mannskap som tok seg av nedsalting direkte i lasterommet, lag for lag. Slik kunne skuta gå fra fiskevrer til fiskevær og hente fisk direkte fra fiskeme, for så å ga med fisken sørover til Kristiansund eller Bergen for salg. "Debora" beviste på ny sine kvaliteter, og stod blant annet for bergingen av et større fartøy på Stadhavet, med betydelig bergingslønn som resultat.

2. juni 1902 ble "Debora" solgt, denne gangen i Bergen og til Lars H. Berge fra Strandebarm. Han representerte et partsrederi med eiere fra Samnanger, Bergen og Tysnes, og de eide skuta fram til 1916. De må ha gjort en del endringer kort etter overtakelsen, for de fikk satt opp nytt målebrev, datert Bergen 3. august 1903. Da ble det opplyst at "Debora" var bygd i Kvinnherad i 1872, 80 fot 4 tommer tang, 22 fot 3 tommer bred og 9 fot 6 tommer dyp.

I lov om registrering av skip av 4. mai 1901 ble det gitt krav om innregistrering i skipsregister av større fartøyer. "Debora" ble meldt til skipsregisteret i Bergen 14. juni 1904, og fikk da kallesignalet

"JPKB". Etter loven skulle det legges fram både atkomstbrev og målebrev ved registreringen, men på bladet for "Debora" er det anmerket at atkomstbrev ikke kunne skaffes til veie. Og det ser ut til at det ble strid eller i hvert fall tvil om eiendomsretten, for det ble reist sak ved Bergen sjørett, der dom ble avsagt 3. juni 1910. Etter denne dommen ble eiendomsretten gitt til partsrederiet til Lars H. Berge. Dommen satte verdien på "Debora" til 9000 kroner. Sakspapirene, som kunne ha fortalt hvem som anla saken og hva søksmålet konkret gikk ut på, gikk dessverre tapt i Bergensbrannen i 1916.

Overgangen fra seil til motor kom relativt seint i Norge, men i 1916 var turen også kommet til "Debora". Den ble bygd om til motorgaleas og fikk satt inn en Hexa motor, og fikk nye kjenningsbokstaver "MPCG". Det nye målebrevet er datert Bergen 23. august 1916, og kort etter ble hun solgt. Salgssummen var 15 000 kroner, og ny eier Hans K. Gran junior i Bergen.

Under første verdenskrig var det spekulasjonsøkonomi. Skipsaksjer og fartøyer var hete investeringsobjekter, og en enorm verdistigning kom også eieren av "Debora" til del. Da han solgte i juni 1919 var prisen kommet opp i hele 55 000 kroner. Paul Nicolaisen Honningsvaag og Anders Øyre, begge med adresse Bergen, var nye eiere. Optimismen må ha vært stor, for de fikk pantsatt "Debora" i Kvinnherad Sparebank for ikke mindre enn 82 500 kroner!»

Frå folketellinga 1900, får vi vite meir: Skuta var i sjøen 3 mil av Stadt, med eit mannskap på 5 mann. Skipparen var Eivind Dale fødd i Fusa 1849, båtsmann var Andrias Nilsson Tansø fødd i Kinn 1876, matros Knut Knutson Sandal, fødd i Fusa 1879, lettmatros Andrias Ingebrigtson Songefæt, fødd i Eivindvik 1877, og kokk Haldor Olsen Kulild, fødd i Fusa 1883.

Yngve Nedrebø skriv at Lars H. Berge frå Strandebarm formidla salet av Debora i 1902. Då representerte han eit partsrederi med eigarar frå Samnanger, Bergen og Tysnes. Parteseigaren frå Tysnes kjenner vi ikkje til. Dei andre var Solberg-karane.

Lars H. Berge er forfar til dei som driv båt-Berge i dag. Bøkkarfirmaet Solberg, driv framleis i Bergen og heiter i dag **Halfdan L. Solberg**. Dei presenterar seg slik. «Den opprinnelige forretningside var kjøp og salg av tretønner/tønnestav. I begynnelsen av 1950 årene begynte vi med egen produksjon av tretønner og rekondisjonering av stålfat. På denne tiden ble også distribusjon av kjemikaliet et av våre satsingsområder.» I dag har firmaet utvida, og driv stort i fleire beslekta bransjar, Dei har mellom anna eigen djupvasskai i Sandviken i Bergen.